

VÁNOCE

Veselé Vánoce Vám přejí

Simona Matušková

Martín Šmotek

Adéla Bezděková

Karel Zámečník

Alexandr Vlachynský

Michal Kotas

Původ Vánoc

Martin Šmotek

Vánoce (z něm. Weihnachten - svaté noci) jsou svátky, které v křesťanské tradici představují oslavu narození Ježíše Krista. Spolu s Velikonocemi patří k nejvýznamnějším křesťanským svátkům.

Slaví se od 25. prosince do slavnosti Křtu Páně. Všeobecně se Vánoce v církvi slaví od 7. století. V Česku je však za vrchol Vánoc považován především nevěřícími omylem Štědrý den, 24. prosinec, coby předvečer samotné slavnosti, do Vánoc je někdy zahrnována i doba adventní, která Vánocům předchází. K Vánocům se pojí nejrůznější tradice, k nimž se řadí vánoční stromek, betlém, vánoční dárky, které nosí Ježíšek, či vánoční cukroví.

Datum 25. prosince coby den narození Krista má zřejmě svůj původ v oslavě Velikonoc, a to prostým výpočtem. Například spis De solsticiis et aequinocibus z poloviny 4. století klade datum Velikonoc k 25. březnu, a toto datum ztotožňuje s datem početí. Prostým připočítáním devíti měsíců se pak dostáváme k datu 25. prosince.

Na Štědrý den lidé podle tradice nesmí celý den nic jíst, aby viděli zlaté prasátko. Ke štědrovečerní večeři se většinou podává smažený kapr nebo řízek s bramborovým salátem. Po večeři zazvoní zvoneček, a pokud jsme byli celý rok hodní, pod stromečkem najdeme dárky od Ježíška.

STAROČESKÉ VÁNOCE.

Michaela Lobodášsová

Dnes, kdy se staly Vánoce především komerční záležitostí (především nakupování dárků a zásob potravin na vánoční stůl), lze jen těžko uvěřit, že dříve (a to ještě v 19. stol.) se lidé těšili na Vánoce pro jejich atmosféru vzájemné lásky, pocitu rodinné sounáležitosti a přátelství.

K radosti a vánoční pohodě jim stačily společně strávené chvíle, skromné dárky, většinou potřebné a praktické věci.

I štědrovečerní večeře byla skromnější a předcházela jí celodenní půst. Vánoční obžerství dnešní doby, kdy po svátcích překypují popelnice nedojedenými zbytky, se nekonalo.

Staročeské Vánoce

Několik dnů před Vánocemi se napekl chléb a vánočky z bílé mouky, hrozinek a mandlí. Štědrovečerní večeře se připravovala od rána a skládala se z několika chodů: hrachová nebo čočková polévka, kuba (kroupy s houbami a česnekem), pukance s mákem a medem, hubník (nákyp s houbami). Ryba na stole většinou chyběla, protože v 16. a 17. století patřila mezi postní jídla. Kapr se stal tradičním vánočním jídlem teprve v 19. století. Zárukou hojnosti v příštím roce byl velký dostatek jídla na štědrovečerní tabuli. Přebytek se pak dával dobytku, kořenům stromů v zahradě a studni.

Pila se bílá káva, čaj, pivo, víno či pálenka pro dobré trávení.

Pak zazvonil zvoneček a hospodář přinesl do místnosti stromeček ozdobený ořechy, perníčky, jablíčky, sušeným ovocem, cukrovím, řetězy a svíčkami, který přes den tajně ustrojil. Potom se svíčky zapálily a všichni zpívali u stromečku každý večer koledy, dokud se neodstrojil. Někde se stavěly místo stromečku jesle.

Štědrému večeru se přisuzovala magická moc, a proto se také dodržovala řada zvyků, které předpovídaly budoucnost.

Lití olova

Nad plamenem se na kovové lopatce rozžhavl kousek olova a ten se vлил do mísy se studenou vodou. Podle tvarů, které vytvořilo, se odhadovala podoba či povolání ženicha.

Házení střevícem

Přes rameno ke dveřím se házel střevíc. Podle toho kam směřovala jeho špička, se určovalo, zda se dívka příští rok vdá. Pokud směřovala ke dveřím, oznamovala vdavky.

Třesení bezem

Děvčata na venkově třásla bezem a vdala se tam, odkud se ozval psí štěkot.

Pouštění lodiček

V lavoru s vodou se pouštěly lodičky udělané z poloviny skořápek vlašských ořechů, do nichž se pomocí nakapaného vosku připevnily zbytky vánočních svíček, které se zapálily. Podle toho jak daleko dopluly, se usuzovalo, kdo se bude držet doma (jeho lodička se držela při okraji

umyvadla) a kdo se vydá se do světa (jeho lodička doplula do středu umyvadla či dále).

Pouštění lodiček mělo ale ještě i jiný výklad: šťastný a dlouhý život čekal toho, jehož svíčka vydržela svítit nejdéle a jehož skořápka se nepotopila.

Krájení jablka

Jablko se přepůlilo nožem napříč a podle tvaru jádřince se usuzovalo zda budou všichni zdraví, či někdo onemocní, nebo zemře. Pokud jádřinec tvořil pěti či více cípou hvězdu, sešli se všichni za rok ve zdraví. Pokud tvořil kříž, znamenalo to, že někdo z přítomných těžce onemocní, nebo zemře. Zdravé velké jablko poskytovalo záruku dobrého znamení.

Krájení jablka mělo ještě jiný význam.

Jablko se rozkrájelo podle počtu stolovníků a každý z nich snědl svůj kousek. Tento zvyk poskytoval záruku, že pokud někdo z nich v příštím roce ve světě zabloudil, našel zas cestu domů.

Dělení vánočních oplatků s medem

Nakonec štědrovečerní večeře nastával rituál dělení vánočních oplatků. Potřely se lehce medem a každý člen rodiny dostal jednu oplatku. Potom nastalo dělení od nejstaršího k nejmladšímu. Každý každému podal oplatku a ten si kousek ukousl. Tento zvyk symbolizoval sounáležitost, že se každý s každým rozdělí i o poslední kousíček.

Zvyky u štědrovečerní večeře

Chystal se o jeden talíř navíc, pro náhodného hosta.

Pod talíř se dával zlatý penízek nebo šupinky z kapra pro štěstí, a aby byly v příštím roce peníze.

Od štědrovečerní večeře se nevstávalo.

Vrcholem večera byla půlnoční mše v kostele, kde se zpívaly koledy .

PŘEJEME VÁM ŠTASTNÉ A VESELÉ VÁNOCE ! ☺

UDÁLOSTI A VÝROČÍ V ROCE 2015

Události:

- 1. až 17. května - V Praze a Ostravě proběhne 79. mistrovství světa v ledním hokeji
- 1. ledna - Lotyšsko se ujme předsednictví EU.
- 1. ledna - Litva by se měla stát členem EU.
- 20. března - Úplné zatmění slunce viditelné ze severního Atlantiku
- 1. července – Lucembursko se ujme předsednictví EU.
- 14. července – Sonda New Horizons se dostane do blízkosti Pluta a jeho měsíců. Tuto oblast bude zkoumat po dobu 6 měsíců.
- 10. září – Královna Alžběta II. se stane nejdéle sloužícím britským panovníkem
- 13. září – částečné zatmění Slunce na jižní polokouli.

Výročí:

- 2. ledna – československá televize začala pravidelně vysílat Večerníček (50 let)
- 10. března – Louis Armstrong navštívil Prahu (50 let)
- 7. května – potopení zaoceánského parníku Lusitania (100 let)
- 15. června – 17. června – rozsáhlé povodně na Slovensku, při kterých bylo evakuováno přes 53 tisíc osob a zničeno okolo 4 tisíc domů (50 let)
- 18. června – Bitva u Waterloo (200 let)
- 4. července – vyšla kniha Alenka v říši divů od Lewise Carolla (150 let)

VTIPY OD ALEXANDRA

„Letos budu celé jaro hlídat dvorek,“ říká na Silvestra Karlík.

„Ale proč?“ diví se máma.

Hoch na to: „Nechci dopadnout jako loni, kdy mi někdo hned s prvním sluncem ukradl sněhuláka!“

Pan Kalianko pozve na Silvestra návštěvu a aby se pochlubil, pošle dceru do sklepa pro to nejlepší víno. Dcera se po chvíli vrací, nenese nic, a tak se jí Pepa ptá, proč.

„Já bych přinesla, ale soused si u svého sklepa vyměnil zámek!“

Na Nový rok potkají na ulici Pepu Kalianků: „Co tady hledáš?“

„Byt!“

„Ty nemáš byt?“

„Mám, ale nemohu si vzpomenout kde!“

Špatná zpráva: „Vaše žena utekla s vaším nejlepším přítelem.“

Dobrá zpráva: „Ubyli dva lidé, kterým je třeba kupovat vánoční dárky.“

Na Vánoce přijde dopis od známých z USA. Tatínek si ho přečte a povídá manželce: „No koukám, že se tvůj bratr v té Americe nemá špatně. Tady píše, že dostal nějaké elektrické křeslo.“

„Můj táta je kutil,“ chlubí se kamarádům Jenda. „Když nám o Vánocích nesvítily svíčky na stromečku, začal je opravovat. A nakonec to dopadlo tak, že když je zapojil do zásuvky, svíčky nic a začal nám svítit taťka!“

Ptá se Jiřík maminky na Štědrý den ráno: „Mami, uvidím dnes zlaté prasátko?“

„Tak to ještě sama nevím. Až jak se dá tatínek vidět.“

Přijde skotský Ježíšek na Vánoce k dětem a ptá se: „Děti, co si ode mě koupíte?“